

A photograph of four children riding bicycles on a dirt path through a forest. The child in the foreground is wearing a green jacket and a red and white helmet. Behind them are three other children in purple, blue, and pink jackets. The path is surrounded by green grass and trees with some autumn-colored leaves.

Verkiezingsprogramma 2018-2022

ChristenUnie

 Geef geloof een stem

Voorwoord

ChristenUnie, partij in de samenleving

Verkiezingen gaan over u en over mij. Over onze ouders, onze kinderen, onze burens, de leerkracht op school, onze werkgever en onze werknemers. Ze gaan over ons en onze manier van samenleven.

Wij geloven dat mensen geschapen zijn door God en dat Hij ons aan elkaar gegeven heeft om samen te leven. Om een samenleving te vormen. De ChristenUnie gelooft dat het in onze samenleving om veel meer gaat dan om geld en bezit. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we in vrijheid en veiligheid samen kunnen leven. De ChristenUnie vindt elk leven zinvol.

Wij willen geen samenleving waarin ons verteld wordt wat we moeten denken en doen, maar wij willen vrijheid om te geloven en om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Wij willen een gemeente waar een bescheiden overheid ruimte biedt aan inwoners die maatschappelijk initiatief tonen. Een overheid die vernieuwend is en innovatief is. We willen een wereld waarin we omzien naar elkaar. Een wereld die leefbaar blijft, ook voor onze kinderen.

Een samenleving met toekomst

In Hoogeveen gaat er veel goed. Het aantal banen is toegenomen, de werkloosheid daalde in de afgelopen raadsperiode van 14,6% naar 9,3%, vrijwilligers zijn overal actief en Hoogeveen wil de meest kindvriendelijke gemeente van Nederland te worden.

Tegelijkertijd zijn er nog stappen te zetten met betrekking tot een duurzame energievoorziening, afvalscheiding en mantelzorg in onze gemeente. In onze samenleving zijn normen en waarden niet vanzelfsprekend meer. De hervormingen van het zorgstelsel zijn ingrijpend geweest en mensen dreigen tussen wal en schip te vallen.

De manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven, staat meer ter discussie dan ooit. De ChristenUnie onderkent dit en vindt dat het daarom meer dan ooit belangrijk is om te geloven in Hoogeveen als een gemeente waarvan SAMENwerken en SAMENleving de belangrijkste kenmerken zijn.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de verkiezingen in voor de raadsperiode 2018 - 2022. Een programma met plannen voor Hoogeveen die laten zien dat de ChristenUnie wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen meetelt. Wij investeren in zorg voor elkaar, in de cruciale rol van gezinnen, in een dienstbare en rechtvaardige overheid, in moreel leiderschap, in godsdienstvrijheid, in een duurzame en circulaire duurzame economie en in een zorgvuldige omgang met Gods schepping.

We hebben dit samengevat in drie speerpunten:

- + Kind en gezin centraal
- + Sterke lokale economie
- + Iedereen telt mee

Geef geloof een stem

Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft voor de toekomst. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Hoogeveen.

Zet je in voor de bloei van de stad waarin je woont, want de bloei van de stad is ook jullie bloei. (Jeremia 29:7)

De ChristenUnie-politici maken deel uit van een beweging van maatschappelijk betrokken christenen die op tal van plekken in de samenleving hun geloof een stem geven. Die hun geloof niet bewaren voor de kerk of thuis, maar uitdelen in de maatschappij. Die bereid zijn verantwoordelijkheid te nemen en samen te werken voor een betere samenleving.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens de ChristenUnie wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren, om zo vrede te stichten. De Bijbel roept ons op om *recht te doen, trouw te zijn, en nederig de weg te gaan die God van ons vraagt* (Micha 6:8).

De ChristenUnie is een partij *van* christenen *voor* alle mensen. Wij willen iets uitstralen en doorgeven van de liefde die God heeft voor deze wereld, voor Nederland, voor Hoogeveen. Doe met ons mee. Geef geloof een stem!

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave	4
1. Betrouwbare overheid	6
1.1 De gemeente, dat zijn we samen	6
1.2 Vertrouwen	8
1.3 Financiën	8
2. Veiligheid	10
2.1 Een veilige samenleving	10
2.2 Drugs en drank	11
3. Zorg	13
3.1 Volksgezondheid	14
3.2 Zorg voor kwetsbare inwoners	14
3.3 Zorg voor vluchtelingen	18
3.4 Vrijwilligers en mantelzorgers	19
4. Gezin, jeugd en onderwijs	20
4.1 Duurzaam opgroeien in Hoogeveen	20
4.2 Onderwijs	22
5. Werk en inkomen	25
5.1 Aan het werk	25
5.2 Armoede, schulden en preventie	26
6. Cultuur, sport en recreatie	29
6.1 Cultuur en cultuurhistorie	29
6.2 Sportstimulering, gebouwen en sportvelden	30
6.3 Recreatie	31
7. Economie.....	32
7.1 Gezonde sectoren	32
7.2 Koopzondagen	34
8. Energie, klimaat en milieu	35
8.1 Energie en duurzaamheid	35
8.2 Grondstoffen zijn waardevol	36

8.3	Toekomstbestendig waterbeheer	37
9.	Wonen en ruimte.....	38
9.1	Wonen	38
9.2	Ruimte	39
10.	Mobiliteit	41
10.1	Fietsers en voetgangers	41
10.2	Openbaar en publiek vervoer	42
10.3	Infrastructuur en parkeren	42
10.4	Verkeersveiligheid	43

1. Betrouwbare overheid

Bij de ChristenUnie staat de Hogeveenese samenleving centraal. Een samenleving die niet het werk is van de overheid maar van mensen en maatschappelijke verbanden samen. De gemeente heeft daarom een bescheiden rol en heeft vooral de taak de kracht in de samenleving te versterken. Ze staat naast mensen om te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid maar ook om mee te denken, te stimuleren en te ondersteunen waar dat nodig is. Dit vraagt om maatwerk: de één heeft die ondersteuning sneller nodig dan de ander. Dat betekent dat ongelijke gevallen ongelijk behandeld worden, maar soms is het ook nodig dat regels wel gelden om de zelfredzaamheid te vergroten. En voor kwetsbare mensen die het echt niet zelf of samen met anderen kunnen, biedt de overheid een vangnet. Het is dan wel belangrijk dat de gemeente toegankelijk, transparant en betrouwbaar is. Bij dit alles moet het huishoudboekje van de gemeente Hogeveen meerjarig op orde zijn en blijven. Ook dat past bij een betrouwbare overheid.

1.1 De gemeente, dat zijn we samen

Hoewel de gemeente een aantal belangrijke kerntaken heeft, zoals veiligheid, (jeugd)zorg, maatschappelijke ondersteuning, ruimtelijke ordening en duurzaamheid, zoekt zij steeds zoveel mogelijk samenwerking met de samenleving (inwoners, bedrijven, organisaties, kerken, scholen enzovoort). De ChristenUnie wil dat inwoners zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en, samen met anderen en de gemeente, de zorg voor de samenleving oppakken.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, bedrijven en kerken. Vooral als die het algemeen belang op het oog hebben. Hierbij past een overheid die enthousiasmeert, meedenkt, participeert, drempels verlaagt en faciliteert. De ChristenUnie stimuleert dat inwoners zichzelf organiseren in bijvoorbeeld coöperaties en daarmee verantwoordelijkheden op zich nemen op het gebied van energievoorziening, duurzaamheid, zorg, lokale economie of wijkbeheer. Meer verantwoordelijkheid van inwoners vraagt om minder regels van de gemeente en om minder bureaucratie. Kortom, om maatwerk en een college en raad die durven los te laten. De zorg- en dorpscoöperatie Hollandscheveld is hier een mooi voorbeeld van. De ChristenUnie juicht dit soort initiatieven toe.

De ChristenUnie zet in op het meedenken van inwoners, platforms en comités voorafgaande aan beleidsvorming in de raad. Initiatieven van inwoners willen we ruimhartig verwelkomen en participatie stellen we op prijs. Wel letten we erop dat de gemeenteraad vanaf het begin heel

duidelijk is over de ruimte die er is voor initiatieven en participatie van inwoners. Dat steekt nauw. Aan de ene kant niet pas het gesprek aangaan als keuzes al gemaakt zijn maar ook geen ongecontroleerde initiatieven waarbij andere groepen mensen niet gehoord worden.

Inwoners van Hoogeveen betrekken bij besluitvorming via peilingen, experimenten met nieuwe vormen van vertegenwoordiging en andere manieren om inwoners te betrekken moeten aanvullend zijn bij de besluitvorming. Juist bij tegengestelde belangen is het de gemeenteraad, die waakt voor het algemene belang en knopen doorhakt. Het lokaal gekozen bestuur is de gemeenteraad en zij blijft eindverantwoordelijk.

De ChristenUnie waardeert de dorpen en wijken in de gemeente Hoogeveen en hecht daarbij aan het eigene en de vitaliteit van de lokale gemeenschap. Al meer dan 10 jaar werkt het concept van de Smederijen goed in de wijken en dorpen van de gemeente Hoogeveen en de doorontwikkeling hiervan in de toekomst juichen we toe. Niet alleen omdat de Smederijen een bron van informatie zijn voor de gemeente, maar ook omdat de eigen kracht van de dorpen en wijken een belangrijk uitgangspunt is. Werken aan draagvlak met de inwoners is daarbij een voortdurende opgave.

De ChristenUnie wil minder bestuurlijke drukte. Bestuurlijke samenwerkingsverbanden met provincies, andere gemeenten en waterschappen, zoals gemeenschappelijke regelingen, passen hierbij, maar vragen wel een kritische houding. Gemeenschappelijke regelingen dienen de mogelijkheid in zich te hebben dat de gemeente eigen beleid kan blijven formuleren. Ook is het belangrijk dat de raad zicht en controle houdt op besluiten die in een gemeenschappelijke regeling genomen worden.

De ChristenUnie staat voor:

- + volop ruimte voor samenwerking met de inwoners van de gemeente Hoogeveen;
- + volop ruimte voor inwoners die verantwoordelijkheden op zich nemen, bijvoorbeeld in coöperaties, op het gebied van energievoorziening, energie, zorg, lokale duurzame economie of wijkbeheer;
- + eigen mogelijkheden voor wijken en dorpen om keuzes te maken die passen bij de wijk en het dorp, en zo mogelijk daarvoor ook eigen budgetten; het project Zwarte Dijkje in Noordscheschut was een mooie eerste aanzet hiertoe;
- + vroegtijdig open en eerlijk inwoners betrekken bij beleidskeuzes en/of grote ontwikkelingen, maar niet via referenda;
- + heldere procesafspraken bij burgerparticipatie;
- + eenvoudig Nederlands bij schriftelijke communicatie met inwoners (taalniveau 2F), waarbij vooral in te vullen formulieren, parkeermeters en digitale balies begrijpelijk moeten zijn;
- + een gemeente die rekening houdt met mensen die niet digivaardig zijn;
- + kinderen en jongeren een stem geven via de kindergemeenteraad, kinderburgemeester en jongerenraad;
- + praten met kinderen en luisteren naar hun ideeën over de leefomgeving van gezin, school en buurt en hun toekomst;

- ⊕ kiezen voor samenwerking met andere gemeenten, in allerlei gradaties, op basis van inhoud, kwaliteit, draagvlak en herkenbaarheid;
- ⊕ initiatieven die kaderstelling en controle rondom samenwerkingsverbanden versterken;
- ⊕ alert zijn op de kwaliteit van gemeenschappelijke regelingen en hoe deze vanuit de raad worden gevoed en gecontroleerd;
- ⊕ maatwerk dat ten goede komt aan zelfredzaamheid en meedoen van inwoners.

1.2 Vertrouwen

De ChristenUnie ziet dat het vertrouwen in de politiek en in de overheid onder druk staat. Wij zijn ervan overtuigd dat goed bestuur en sterk moreel en integer leiderschap de basis vormen voor een bloeiende samenleving. Daarbij hoort ook transparantie, doen wat je zegt en afspraken nakomen. Net zo belangrijk is een samenleving die zich realiseert dat een overheid niet alles kan oplossen en zelf ook verantwoordelijkheid neemt.

De ChristenUnie heeft verantwoordelijkheid genomen en gedragen door aan het College van Burgemeester en Wethouders deel te nemen in 2014-2018. De ChristenUnie vindt het belangrijk om bij haar werk in de gemeenteraad te luisteren en samen te werken. Het wel of niet deelnemen in een coalitie is daarbij niet doorslaggevend. Het innemen van standpunten in de raad wordt primair bepaald door de uitgangspunten van de partij, die onder andere zijn vastgelegd in dit programma. Als fractie willen we als betrouwbaar en opbouwend bekend staan in Hoogeveen.

De ChristenUnie staat voor:

- ⊕ open, herkenbaar en betrokken aanwezig zijn van de gemeente in de Hoogeveense samenleving;
- ⊕ een eenvoudig systeem/loket voor indieners van burgerinitiatieven, en een duidelijke weg naar de gemeente;
- ⊕ goede relaties met inwoners;
- ⊕ eerlijkheid en geen beloftes doen die niet zijn na te komen;
- ⊕ op tijd betalen van facturen door de samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen;
- ⊕ politieke processen die zoveel mogelijk openbaar plaatsvinden en via de moderne media te volgen zijn;
- ⊕ een gemeenteraad die actief naar buiten treedt;
- ⊕ integriteit, waarbij ook goed met het vertrouwen van de inwoners wordt omgegaan.

1.3 Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Structurele uitgaven, zoals voor wegen en onderwijshuisvesting, moeten kunnen worden betaald uit vaste inkomsten. Alle inwoners betalen mee, hetzij via de afdracht via de rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de onroerendezaakbelasting. Uiteraard is er maatwerk mogelijk voor mensen met weinig financiële draagkracht.

In de afgelopen periode is het takenpakket van de gemeenten flink uitgebreid (WMO, jeugdhulp, participatiewet) en de financiële risico's zijn toegenomen. De mogelijkheden deze op te vangen zijn gericht op efficiëntievergroting door integraal de taken die de gemeente heeft op sociaal gebied, in de openbare ruimte en op het terrein van veiligheid in te vullen. Toekomstige generaties mogen niet worden opgezadeld met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

De ChristenUnie vindt het belangrijk dat de inwoners van Hoogeveen begrijpen wat de uitgaven en inkomsten in de gemeente zijn. Het huishoudboekje moet kloppend zijn en blijven in de toekomst.

Het begint allemaal met het in de begroting en jaarrekening inzichtelijk maken welke prestaties voor de beschikbare financiën worden uitgevoerd en zijn gerealiseerd. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn altijd meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen moeten de posten die te maken hebben met de nood van individuele inwoners worden ontzien.

De samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen moet blijven werken aan doelgerichtheid en efficiëntie. Rekenkameronderzoeken kunnen behulpzaam zijn, mits ze gericht worden ingezet en geen (politiek) doel op zich worden. De nieuwe voorschriften voor begroting en jaarrekening zijn gericht op transparantie en betere vergelijkbaarheid met andere gemeenten.

De ChristenUnie staat voor:

- + een beleid dat past binnen de financiële kaders, die deels landelijk zijn voorgeschreven en deels door de gemeente zelf zijn opgesteld;
- + verhoging van de solvabiliteit van de financiële positie van de gemeente, want dit helpt bij het inzicht in de financiële gezondheid van de gemeente op langere termijn;
- + een lokale lastendruk die in principe niet meer stijgt dan de inflatiecorrectie;
- + inhoudelijke criteria bij het inkoop- en aanbestedingsbeleid die deels politiek bepaald worden (bijvoorbeeld social return on investment, duurzaamheid, klimaatadaptatie, eisen aan hergebruik grondstoffen en maatschappelijk verantwoord ondernemen), waarbij gemaakte keuzes en resultaten meetbaar zijn en zichtbaar zijn in de jaarrekening;
- + voorrang voor lokale en regionale bedrijven bij inkoop, binnen de geldende randvoorwaarden;
- + zuinig zijn door kritisch te zijn op prestigeprojecten en inhuur externe adviesbureaus;
- + zuinig zijn door de mogelijkheden van bekostiging met privaat geld te onderzoeken;
- + kostendekkendheid, voor zover mogelijk, van de dienstverlening van de gemeente (bijvoorbeeld leges).

2. Veiligheid

Inwoners moeten een beroep kunnen doen op de overheid als hun vrijheid, veiligheid of bestaanszekerheid in het geding is. Om die reden is het goed dat de overheid op een aantal belangrijke terreinen ook grenzen aangeeft en handhaaft.

U wilt als inwoner van Hoogeveen veilig kunnen leven, maar dat is niet vanzelfsprekend. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden.

Juist inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dienen bij de aanpak van criminaliteitsbestrijding betrokken te worden en dragen bij aan goede buurten. Dat zijn buurten waar kinderen ruimte hebben om te spelen, waarin jongeren veilig naar school gaan. Waarin ouders met een gerust hart wonen, werken en winkelen en waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen gaan, actief kunnen zijn en van het leven kunnen genieten.

De ChristenUnie wil als politieke partij hoopvol realistisch zijn. Dat betekent dat we onze ogen niet sluiten voor de werkelijkheid van het bestaan van mensenhandel en uitbuiting. Ook de spanningen rond nieuwe inwoners, die als asielzoekers of statushouders in Hoogeveen wonen en leven zijn een deel van de realiteit. Daar waar zorg nodig is voor hen moet de gemeente opvang bieden. Zorg is ook nodig voor slachtoffers van loverboys, mensenhandel en mensen die (economisch) worden uitgebuit. Ook de gevaren van drugs en drank worden onderkend en brengen veiligheidsrisico's met zich mee.

2.1 Een veilige samenleving

Ook bij de aanpak van veiligheidsproblemen toont de ChristenUnie haar hart voor de samenleving. Hard waar het moet, zacht waar het kan, maar altijd met een hart. De ChristenUnie heeft aandacht voor slachtoffers en hun omgeving en stimuleert een effectieve, op herstel gerichte aanpak van daders.

De gemeente stelt periodiek een integraal veiligheidsbeleid vast, dat gebaseerd is op onderzoek en ervaringen in de verschillende buurten. Betrokkenheid van inwoners en organisaties is van groot belang bij de analyse van veiligheidsproblemen en bij het stellen van prioriteiten bij de oplossing daarvan. Inwoners betrekken bij de actualisatie van bijvoorbeeld de veiligheidsvisie vraagt een brede uitnodiging naar de Hoogeveense inwoners.

In een veiligheidsplan staan doelen en verantwoordelijkheden van de organisaties die in samenwerking een rol spelen bij veiligheid. De ChristenUnie wil dat het integraal veiligheidsplan zo tijdig door de raad wordt vastgesteld, dat de gemeente invloed kan

uitoefenen op het vaststellen van de prioriteiten voor de politie. De burgemeester deelt één keer per jaar de resultaten aan de gemeenteraad.

Inwoners worden, als oren en ogen van de politie, actief betrokken bij de veiligheid op straat, in de wijk en in huis. Dit kan door de inzet van Burgernet en van internet, zoals WhatsApp-groepen in de wijk.

Cameratoezicht is een prima middel, maar de ChristenUnie wil het beperkt (proportioneel) toepassen en inbedden in goede wetgeving (privacy) en in een goede cyclus van beleid, uitvoering en evaluatie.

De ChristenUnie stimuleert dat inwoners gemakkelijk melding kunnen maken van overlast en van crimineel gedrag, waarbij de politie contact legt met de melder over de resultaten. De mogelijkheid van het anoniem aangifte doen, biedt inwoners in sommige gevallen veiligheid, maar is nog onvoldoende bekend en dat vraagt volgens de ChristenUnie om meer voorlichting.

De wijkagent is belangrijk als aanspreekpunt voor inwoners en heeft een coördinerende taak om problemen in de wijk of het dorp concreet aan te pakken met andere agenten en de gemeente. De samenwerking met de Smederijen in de gemeente is van belangrijke waarde voor het creëren en coördineren van een veilig Hoogeveen.

De ChristenUnie staat voor:

- + een veilige openbare ruimte welke ruimte biedt voor ontmoeting;
- + inzet op beschikbaarheid en zichtbaarheid van de wijkagent;
- + preventie en brandalarm in de woningen stimuleren door de brandweer (bijvoorbeeld in iedere woning een brandalarm);
- + betrekken van inwoners via de Smederijen bij het opstellen van het veiligheidsplan en de prioriteiten daarbij;
- + lage drempels voor het doen van (anoniem) aangifte en voor goede terugkoppeling door politie;
- + betrekken van inwoners bij veiligheid in hun directe omgeving door middel van Burgernet en Buurtpreventie-apps;
- + adequaat cameratoezicht dat is ingebed in het veiligheidsbeleid;
- + vuurwerkvrije zones bij verzorgingshuizen, hospice, ziekenhuis, kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en basisscholen;
- + Goede afweging van risico's bij ruimtelijke ontwikkelingen.

2.2 Drugs en drank

Mensen zijn geschapen door God. Zij zijn te waardevol om hun vrijheid en waardigheid kwijt te raken in drugs, drank, gamen, gokken of prostitutie. De ChristenUnie wil dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Daarbij zijn ouders de belangrijkste preventieve factor in het leven van kinderen en jongeren. De preventieve aanpak is daarbij niet alleen gericht op alcohol en softdrugs, maar ook op gameverslaving en het gebruik van synthetische drugs. De opkomst en acceptatie van het gebruik hiervan is zorgelijk. De risico's

van het gebruik van pillen als XTC en MDMA zijn groot. Voorlichting op scholen en bij feesten moet vooral gericht zijn op preventie en pas dan op het veilig gebruik en controle ervan.

De ChristenUnie is tegen de aanwezigheid van coffeeshops. Het gebruik van drugs wordt actief tegengaan en er wordt streng opgetreden bij overlast. Signalen uit de buurt moeten hierbij zwaar wegen.

De ChristenUnie is tegen het zelf telen van wiet door gemeenten en is geen voorstander van experimenten hiermee in Hogeveen. Wiet is en blijft een verboden middel. Door het wietgebruik tegelijkertijd wel te gedogen geeft de overheid wel een dubbele boodschap af. De ChristenUnie is voor een totaalverbod. Tegen illegale hennepkwekerijen wordt hard opgetreden. Growshops worden verboden. De gemeente moet meer doen tegen het toenemende gebruik en de groeiende acceptatie van synthetische drugs en de ontwikkeling van nieuwe drugs. Het dumpen van drugsafval levert enorme milieuschade op en gaat gepaard met illegaliteit en criminaliteit.

Met de Drank- en Horecawet van 2013 is inmiddels de nodige ervaring opgedaan met gemeentelijke handhavingstaken. Wij blijven vragen om extra alertheid op de handhaving van leeftijdsgrenzen. De ChristenUnie wil dat de strijd tegen drankmisbruik gevoerd wordt samen met scholen, ouders, kerken, verslavingszorg, horeca, politie, sportverenigingen en andere betrokkenen. Het opstellen en naleven van convenanten tussen gemeente en (sport)organisaties over alcoholgebruik blijft een speerpunt de komende jaren.

De ChristenUnie staat voor:

- + het voorkomen van de vestiging van coffeeshops en van nieuwe casino's en gokhallen;
- + voldoende toezichtcapaciteit voor de Drank- en Horecawet, met gebruik van 'mystery guests', zo nodig samen met andere gemeenten;
- + heldere convenanten met verkooppunten van alcohol over verkoop en gebruik van alcohol aan en door 18+ en inzet op de naleving daarvan;
- + het aan banden leggen van 'happy hours' in de horeca en reclamestunts voor alcoholische dranken, via convenanten of via de algemene plaatselijke verordening;
- + 'verantwoord uitgaan', waarover voortdurend het gesprek met de horeca moet worden gezocht; sluiten vanaf 02.00 uur voor binnenkomend publiek en uiterlijk sluiten om 04.00 uur kan hieraan bijdragen;
- + ondersteuning van zelfhulpgroepen en netwerken rond verslavingen; het draagt bij aan de bestrijding van verslavingen en begeleiding van (ex)verslaafden.

3. Zorg

De ChristenUnie streeft naar een samenleving die is gebaseerd op naastenliefde. Eén van de kenmerken van de samenleving van nu is dat bijna iedereen deel uit maakt van een of meerdere netwerken van mensen, zoals gezinnen, klassen in scholen, vriendengroepen, de straat en de buurt, online netwerken en sociale media. Tegelijk is er sprake van individualisme en eenzaamheid en zijn er mensen die niet mee kunnen komen. Vooral eenzaamheid is een groter wordend probleem in onze samenleving.

We hebben een periode van grote bezuinigingen en hervormingen gehad waardoor inwoners veel meer dan vroeger zelf verantwoordelijk zijn geworden voor het regelen van ondersteuning. Dit heeft geleid tot teleurstelling en zorgen. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat mensen elkaar als het kan helpen en voor elkaar zorgen. Tegelijk moet de gemeente zorgen voor passende ondersteuning en hulp aan mensen, die het niet op eigen kracht redden. Dat is een participatiesamenleving in de goede vorm.

De ChristenUnie wil in Hoogeveen bijdragen aan een samenleving waarin iedereen ertoe doet en meedoet. De gemeente heeft in de afgelopen periode veel meer taken gekregen en dus een grote verantwoordelijkheid als het gaat om de zorg voor kinderen, jongeren en kwetsbare inwoners. Niet alles in dit proces is goed gegaan, maar de ChristenUnie steunt de veranderingen omdat het goed is om een samenhangend zorg- en preventieaanbod zo dicht mogelijk bij onze inwoners te organiseren. Het eerste doel daarbij is dat iedereen die zorg nodig heeft erkend wordt in zijn of haar nood of behoefte. Maar ook dat de identiteit van de zorgvrager aandacht krijgt en zorg waar mogelijk ook geboden kan worden via identiteitsgebonden zorg.

De ChristenUnie vindt dat de inkoop voor jeugd, WMO en beschermd wonen zo integraal mogelijk moet zijn geregeld. Dus één contract voor alle domeinen om te benadrukken dat Hoogeveen uitgaat van de leefwereld van mensen en niet van de wettelijke kaders. Een voordeel hiervan is bijvoorbeeld het voorkomen van problemen als jongeren 18 jaar worden.

Uitgangspunt van de ChristenUnie is dat elk mens waardevol is en dat die waarde niet afhangt van prestaties, gezondheid, seksuele geaardheid, afkomst, leeftijd. Al het leven, in gaafheid en gebrokenheid, verdient het om tot ontplooiing te komen, te participeren, om te worden beschermd en om zorg te ontvangen als dat nodig is.

3.1 Volksgezondheid

Gezondheid is van invloed op prestaties op school, op het werk en in de maatschappij. Een gezonde leefstijl is eerst en vooral een verantwoordelijkheid van mensen zelf, maar gaat ook de maatschappij aan. Door te investeren in preventie zorgen we ervoor dat mensen (langer) gezond blijven. Wij willen dat jongeren en kinderen gezond en vrij van verslaving opgroeien. De gemeente is verantwoordelijk voor de instandhouding van de (regionale) gezondheidsdienst (GGD) en daarmee voor het uitvoeren van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg.

De ChristenUnie staat voor:

- + behoud van goede zorg in de regio;
- + goede ziekenhuiszorg in Bethesda en een goede samenwerking met andere locaties van de Treant Zorggroep;
- + goed gezondheidsbeleid en het bepalen van prioriteiten;
- + inzet op leefstijlverbetering, in alle wijken en dorpen en voor jong en oud; het project 'Kans voor de Veenkoloniën' is een voorbeeld daarvan;
- + doorgaan met het project Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en Gezonde Scholen;
- + maatwerk per wijk, samenwerking met huisartsen en de doorontwikkeling van de pilot in de wijk De Weide.

3.2 Zorg voor kwetsbare inwoners

De ChristenUnie is groot voorstander van zorg die dichtbij is georganiseerd; zorg op een menselijke schaal en met een menselijk gezicht.

In toenemende mate wordt er een beroep gedaan op hulpverlening via maatschappelijke instellingen en kerken. We zien dat vooral kerken steeds vaker maatschappelijke taken oppakken. Deze constructieve rol en toegevoegde waarde vragen, met inachtneming van de scheiding tussen kerk en staat, om wederzijds respect en om versterking van de contacten tussen overheid en kerken (diaconieën). Juist in deze hulpverlening is het besef belangrijk, dat niet alle mensen in eigen kracht voor zichzelf kunnen zorgen.

De komende tijd zal de gemeente vol moeten inzetten op het weghalen van de schotten tussen hulp, zorg en participatie en het voorkomen en verminderen van bureaucratie. De ChristenUnie wil dat er gedacht wordt vanuit de zorgvraag van inwoners. Een keukentafelgesprek is het gesprek waarin de zorgvrager (en eventuele mantelzorger) zelf aangeeft wat hij of zij nodig heeft, welke richting van hulpverlening wordt ingezet, wie kan helpen en ondersteunen bij het hervinden van de eigen kracht. Medewerkers die namens de gemeente gesprekken voeren met hulpvragers, krijgen mandaat om toezeggingen te doen over schuldhulpverlening, indicaties voor respijtzorg, Wmo-voorzieningen en jeugdhulp en laaggeletterdheid.

Personen met verward gedrag

Het aantal personen met verward gedrag op straat neemt toe. Er zijn veel minder GGZ-bedden en problemen worden niet altijd tijdig herkend en soms blijft hulp uit. De ChristenUnie wil bijsturen waar nodig. Daarbij zet de gemeente in op vernieuwende vormen van zorg. Mensen die verward gedrag vertonen, horen in ieder geval niet thuis in een politiecel. Ze moeten de juiste begeleiding ontvangen en aandacht van hun omgeving en specifieke hulp krijgen.. Tegelijk zal de samenleving meer oor en oog moeten krijgen voor burens die 'anders' zijn.

Iedereen telt mee en doet mee

In de afgelopen periode is het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, mede dankzij inspanningen van de ChristenUnie, geratificeerd. Een inclusieve samenleving is daardoor dichterbij gekomen. Maar de ChristenUnie wil verder. Mensen met een beperking moeten mee kunnen doen. Ook daarvoor wil de ChristenUnie zich vol inzetten.

Langer zelfstandig

Steeds meer mensen met een zorgvraag moeten langer thuis blijven wonen. Woningen moeten dus geschikt zijn voor ouderen en mensen met een beperking. De ChristenUnie vindt dat de gemeente Hogeveen daarin, samen met woningeigenaren en woningcoöperaties een grote verantwoordelijkheid heeft. Niet alleen woningen maar ook de openbare ruimte moet toegankelijk en veilig zijn en uitnodigen tot ontmoeting en activiteiten. Het sluiten en centreren van voorzieningen is voor de ChristenUnie dan ook een punt van zorg en aandacht.

Ouderen

Ouderen betekenen veel voor onze samenleving. Ze hebben bijgedragen aan het functioneren van de samenleving zoals die nu is. Daarom verdienen ouderen aandacht en steun, juist in deze tijd. Veel ouderen functioneren prima en weten lang hun weg zelfstandig of met zelfgeorganiseerde hulp of netwerken te vinden. Maar vaak ontstaat door lichamelijke of geestelijke klachten een verminderde mobiliteit. Eenzaamheid wordt zo een steeds groter risico. De ChristenUnie heeft hier oog voor en zet zich in om eenzaamheid te signaleren en te voorkomen.

Opvangvoorzieningen

De gemeente heeft de verplichting mensen die door wat voor oorzaak dan ook geen dak boven het hoofd hebben, opvang te bieden. Opvang heeft als doel te voorzien in basisbehoeften, mensen tot rust te laten komen en vervolgens te begeleiden naar noodzakelijke hulp en uiteindelijk weer naar zelfstandigheid. De bed-bad-broodvoorziening wordt regionaal georganiseerd en moet blijven bestaan.

Jongeren en sexting

Onder jongeren speelt sexting en grooming een steeds grotere rol. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat ouders en scholen samen optrekken als het gaat om voorlichting en hulpverlening.

De ChristenUnie staat voor:

Wmo, pgb en zorg

- + het voorop staan van de cliënt bij een aanvraag van Wmo, zorg of pgb;
- + ondersteuning door de gemeente waarbij eerst een gesprek wordt gevoerd met de aanvrager, altijd samen met andere gezinsleden, mantelzorgers of een onafhankelijke cliëntondersteuner;
- + integrale afwegingen in één beschikking voor zowel Wmo, jeugdhulp, participatiewet, minimabeleid, etc.;
- + blijvende mogelijkheid van pgb-gebruik, en dat inwoners die mogelijkheid kennen; zo hebben zorgvragers altijd de mogelijkheid om identiteitsgebonden of andere noodzakelijke zorg in te kopen als deze niet gecontracteerd is;
- + gezins-pgb als proeftuin om rompslomp te verminderen van zorg uit meerdere wetten;
- + structureel overleg tussen kerken (diaconieën) en andere niet professionele maatschappelijke instellingen en de gemeente om kerken een volwaardige plaats te geven in de sociale structuur van de stad/het dorp/de wijken;
- + beschikbare zorg; een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding;
- + hergebruik en delen van (zorg-)middelen.

Psychische zorg en GGZ

- + afspraken met de GGZ over hoe mensen met verward gedrag in hun eigen situatie kunnen worden ondersteund, hoe netwerken betrokken worden en wordt voorkomen dat mensen afhankelijk worden van de GGZ;
- + zelfhulpgroepen voor mensen met verward gedrag mogelijk maken als een vorm van begeleiding;
- + beschikbaar stellen van woonruimte die passend is voor mensen met verward gedrag;
- + afspraken tussen politie, GGZ, de Spoedeisende Hulp-afdeling van het ziekenhuis en de Smederijen over wat te doen bij het aantreffen van mensen met verward gedrag; voorkomen dient te worden dat deze mensen in een politiecel terecht komen;
- + investeren in beschermd wonen en in de zorg voor mensen met GGZ-problematiek die thuis wonen: 24/7 ambulante psychische zorg in de wijk, inloophuizen en time-out voorzieningen voor kortdurende opname.

Toegankelijkheid

- + goede toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen en voorzieningen voor alle inwoners;
- + goede inrichting van de openbare ruimte en het openbaar vervoer, zodat mensen met een beperking zich thuis voelen in Hoogeveen en zich er zelfstandig kunnen redden;

- + goede toegankelijkheid van (gemeentelijke) evenementen voor bezoekers met een beperking;
- + goede digitale toegankelijkheid van de gemeente, juist voor degenen die niet zo digivaardig zijn;
- + begrijpelijke dienstverlening van de gemeente aan laaggeletterden;
- + aanpak van laaggeletterdheid, in overleg met onderwijs, bibliotheken en Smederijen; ook het Taalhuis heeft hierin een belangrijke rol;
- + zoeken naar mogelijkheden om kinderen met een beperking te laten sporten.

Wonen en zorg

- + voorlichting aan woningeigenaren over het levensloopbestendig maken van hun woning;
- + afspraken met woningcorporaties om woningen geschikt te maken voor bewoners die zware zorg nodig hebben;
- + voldoende aangepaste zorgwoningen, ook voor de groep jongvolwassenen met een psychiatrische achtergrond;
- + een toegankelijke openbare ruimte die de mogelijkheid biedt voor ontmoeting;
- + overleg tussen gemeente en de wijk, diaconieën en verenigingen over hoe voorzieningen met een sociale functie open kunnen blijven, bijvoorbeeld door zelfbeheer.

Ouderen en zorg

- + sport en bewegen voor ouderen als speerpunt in het gemeentelijke sportbeleid;
- + teams die eenzaamheid onder ouderen tegengaan; deze teams bestaan uit de praktijkverpleegkundige, maatschappelijk werker, wijkverpleegkundige, Wmo-consulent en mantelzorgconsulent. De teams werken samen met de huisarts, het opbouwwerk en de specialist ouderengeneeskunde;
- + bezoeken van mensen ouder dan 70 jaar door welzijnsorganisaties, maatschappelijke organisaties en kerken in alle wijken en dorpen om (verborgen) eenzaamheid op te sporen;
- + bespreekbaar maken van 'zingeving' in gesprekken met ouderen met een zorgvraag (keukentafelgesprek); zo nodig maakt de gemeente hiervoor gebruik van deskundigheid van kerken en maatschappelijke organisaties;
- + een website van de gemeente die 'ouderenproof' is. Per wijk is er een actuele sociale kaart, die ook in gedrukte vorm beschikbaar is (voor de niet-digivaardigen).

Opvang

- + voldoende en adequate opvang voor dak- en thuislozen; niemand in Hoogeveen slaapt buiten zijn/haar wil op straat;
- + faciliteren van de dagopvang van het Leger des Heils;
- + korte en sobere opvang; cliënten worden zo mogelijk verplicht via een hulptraject stappen te zetten om het eigen leven weer op te pakken;
- + speciale aandacht voor jongeren en gezinnen in de opvang;
- + inzet door de gemeente om te zorgen voor (eventueel tijdelijke) woonvormen voor mensen met een acute woonbehoefte, bijvoorbeeld door scheiding of schulden.

Jongeren en zorg

- ⊕ het aanbieden van trainingen aan de Smederijen/professionals om loverboysituaties en gevallen van mensenhandel (thuisprostitutie) in de wijk te herkennen, en het maken van afspraken met de politie over handhaving, melding en begeleiding;
- ⊕ voorlichting op scholen, zowel aan de ouders als aan jongeren, sexting, grooming en loverboys.

3.3 Zorg voor vluchtelingen

Hoogeveen is sinds 2014, in samenwerking met het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) en het Rijk, verantwoordelijk voor goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben moeten verlaten moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons ervan bewust dat het draagvlak hiervoor soms kwetsbaar is. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving. Dat begint met de taal leren, maar ook dat gaat sneller en beter als nieuwkomers actief deelnemen aan de maatschappij. De ChristenUnie pleit allereerst voor gespreide, kleinschalige opvang van vluchtelingen. Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers) verdienen bijzondere aandacht. Het percentage dat voor problemen zorgt en een opleiding niet afmaakt is hoog.

De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar moet ook bewaken dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Dit kan door (tijdelijk) extra huisvesting te realiseren.

Nieuwkomers moeten zo snel mogelijk deel kunnen nemen aan (vrijwilligers)werk en participeren in verenigingen. Mogelijkheden om actief kennis te maken met en deel te nemen aan de maatschappij helpen nieuwkomers bij hun integratie. Initiatieven vanuit de samenleving die hiervoor georganiseerd worden, verdienen aanmoediging en ondersteuning. Het werk wat hierbij door kerken en andere organisaties gedaan wordt vindt de ChristenUnie van grote maatschappelijke waarde. Vanaf 2014 heeft Hoogeveen haar sociale gezicht laten zien voor vluchtelingen. Belangrijk is tegelijk dat nieuwkomers leren dat de normen en waarden in Nederland leidend zijn. Het ondertekenen van een zogenaamde participatieverklaring past daarin.

De ChristenUnie vindt dat iedereen recht heeft op onderdak. Dat geldt ook voor uitgeprocedeerde asielzoekers en staatlozen. Zolang de buitenschuldregeling onvoldoende werkt of landen van herkomst onvoldoende meewerken aan terugkeer mogen uitgeprocedeerden daar niet de dupe van zijn. Gemeenten moeten tenminste minimale opvang (bed, bad en brood) bieden.

De ChristenUnie staat voor:

- ⊕ verantwoordelijkheid nemen door de gemeente voor het, verspreid over de wijken, huisvesten van statushouders; indien nodig worden er extra (tijdelijke) woningen of alternatieve woonvormen gerealiseerd;
- ⊕ stimuleren van activiteiten vanuit de samenleving die taal en participatie van nieuwkomers bevorderen;

- ⊕ het uitdagen van het bedrijfsleven om statushouders in dienst te nemen;
- ⊕ bed, bad en brood (en begeleiding!) voor uitgeprocedeerde asielzoekers zolang ze (nog) in Nederland zijn;
- ⊕ snelle en efficiënte integratie van nieuwkomers; de gemeente zorgt hier voor samen met haar partners (COA, IND, Vluchtelingenwerk, maatschappelijke organisaties, scholen, kerken en bedrijfsleven);
- ⊕ het stimuleren van statushouders om deel te nemen aan sport en cultuur, omdat dit bijdraagt aan de integratie.

3.4 Vrijwilligers en mantelzorgers

De gemeente kent veel vrijwilligers en is trots op al het werk dat zij verzetten. Vrijwilligers zijn van onschatbare waarde binnen onze samenleving. Daarom wil de ChristenUnie vrijwilligerswerk faciliteren en niet moeilijker maken door extra regels of beperkingen. Dit geldt voor het doen van vrijwilligerswerk naast een uitkering, maar ook voor het geven van mantelzorg naast een baan en het activeren van vluchtelingen door middel van vrijwilligerswerk.

Dagbesteding en respijtzorg zijn belangrijk om overbelasting van mantelzorgers te voorkomen. Daarom zet de ChristenUnie in op respijtzorg, waardering van de mantelzorger en het proactief benaderen van mensen die mantelzorger zijn geworden.

De ChristenUnie staat voor:

- ⊕ een gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) voor vrijwilligers, indien nodig;
- ⊕ een ruim aanbod in mantelzorgondersteuning, waaronder een respijtvoorziening;
- ⊕ blijvende ondersteuning voor jongeren die mantelzorger zijn geworden;
- ⊕ meer bekendheid voor de mantelzorger;
- ⊕ faciliteren van de coördinatie van informele zorg en vrijwilligerswerk door de gemeente;
- ⊕ aandacht voor mantelzorgers als vast aandachtspunt bij keukentafelgesprekken;
- ⊕ mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid door de samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen.

4. Gezin, jeugd en onderwijs

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente Hoogeveen moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. De ChristenUnie wil dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, die zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen en dat de zorg past bij de identiteit van het gezin. Kinderen die kansrijk, veilig en gelukkig opgroeien in Hoogeveen is de droom van de ChristenUnie.

4.1 Duurzaam opgroeien in Hoogeveen

Jong Hoogeveen

De ChristenUnie wil dat Hoogeveen de meest kindvriendelijke gemeente is van Nederland. Het project Jong Hoogeveen zet kinderen op de kaart, want in alles wat de gemeente doet, staat de (kwetsbare) jongere centraal. Het gaat onder andere om meer kansen voor kinderen, een beter opleidingsniveau en een zo goed mogelijke aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De aanpak moet ertoe leiden dat iedereen meedoet in de samenleving. De jeugd krijgt een stem om het verschil te gaan maken in de gemeente om de problemen, die vaak van generatie op generatie worden doorgegeven, op te lossen.

Investeren in gezinnen

Het is hoog tijd om meer aandacht te besteden aan sterke en liefdevolle gezinnen. De ChristenUnie wil dat ouders handvatten aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom willen we ouders ondersteunen door ouderschapscursussen via consultatiebureaus of andere organisaties aan te bieden.

In de huidige cultuur zijn de verwachtingen van relaties hoog en tegelijkertijd is trouw in relaties niet vanzelfsprekend. De afgelopen decennia is het aantal echtscheidingen en verbroken relaties fors toegenomen. Voor kinderen is de echtscheiding van hun ouders vaak bijzonder ingrijpend. Steeds meer raken we hiervan doordrongen, zeker als we de verhalen horen over pijnlijke vchtscheidingen. Inzet op ondersteuning en preventie bij relatieproblemen is nodig omdat daarmee kinderen in hun kwetsbare positie worden beschermd en veel relatieleed voor ouders wordt voorkomen. Meer aandacht in de prenatale

voorlichting voor psychosociale aspecten en veranderingen in de relatie als gevolg van het vader- en moederschap is belangrijk.

Effectieve ondersteuning

Door de jeugdzorg te decentraliseren heeft het Rijk het vertrouwen uitgesproken in gemeenten dat zij samen met de jeugdzorgaanbieders de jeugdhulp kunnen organiseren. Om de transformatie te laten slagen zal er blijvend ingezet gaan worden op preventie en vroegsignalering, zodat kinderen eerder worden ondersteund en geholpen. Want ouders en kinderen zijn erbij gebaat als op het juiste moment de juiste zorg beschikbaar is, zo licht of zo zwaar als nodig is. Hiervoor is nodig dat de zorgvrager, het gezin, samen met de omgeving en professionals een plan maken. In het hulpverleningstraject werkt het versterkend, als de eigen kracht en de inzet van netwerken om de gezinnen wordt gebruikt en ingezet.

Jeugdhulp moet beschikbaar zijn en blijven voor alle kinderen en ouders die ondersteuning nodig hebben. Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dichtbij plekken te organiseren waar kinderen verblijven. Dit kan door het onderwijs samen met jeugdzorg arrangementen te laten ontwikkelen of de jeugdzorg op scholen spreekuren te geven. De ChristenUnie pleit ervoor expertise in de kinderopvang of school te halen. Zo wordt ingezet op preventie en wordt voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. Tegelijkertijd wordt de leerkracht ondersteund die met zijn of haar zorgen over een kind, samen met de ouders, terecht kan bij een professional, die de zorg overneemt. De ChristenUnie wil extra investeren in pleeggezinnen, gezinshuizen en steungezinnen om het aantal uithuisplaatsingen en opvang in instellingen terug te dringen en zwaardere hulpverleningstrajecten te voorkomen.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen kindermishandeling. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling. Veilig Thuis Drenthe, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van Hoogeveen. Voor slachtoffers van huiselijk geweld moet er passende hulp en/of een veilige opvang zijn. Opvang het liefst op een plek waar alle hulp onder één dak geboden kan worden. De registratie bij Veilig Thuis Drenthe en bij de politie moet zo zijn dat het duidelijk is welke vorm van huiselijk geweld er speelt. Zo kan er snel passende handhaving en zorg ingezet worden.

De ChristenUnie staat voor:

- ⊕ blijvende aandacht, samen met professionals, voor het versterken van de relaties van alle ouders met kinderen;
- ⊕ laagdrempelige ouderschapscursussen en informatie over relatieondersteuning;
- ⊕ extra inzet op initiatieven waarin ouders andere ouders ondersteunen; sprekende voorbeelden zijn Home-Start, Goede Start en de Family Factory;

- + Jong Hoogeveen als voorbeeld van een integrale visie en aanpak; dit moet doorontwikkeld worden;
- + hulpverlening aan multi-probleemgezinnen door middel van een integrale aanpak waarin betrokken hulpverleningsinstanties nauw samenwerken; de benadering van 'één gezin, één plan, één regisseur' is daarbij belangrijk;
- + inkoop van jeugdhulp die niet alleen gebeurt op prijs, maar vooral op resultaat en aansluiting bij identiteit;
- + bij Jeugdhulp niet alleen kijken naar het kind, maar de behandelingsmethode zoveel mogelijk voor het hele gezin (Multi Systeem Therapie); het gezin om het kind heen krijgt daarbij een behandeling om herhaling te voorkomen.
- + het opzetten van een platform van ouders met kinderen die gebruik maken van jeugdhulp;
- + het wijzen van ouders/gezinnen op de mogelijkheid om via een pgb identiteitsgebonden of specialistische zorg in te kunnen kopen als de gemeente deze zorg niet heeft ingekocht;
- + ondersteuning, zorg en begeleiding door de gemeente aan tienermoeders;
- + ondersteuning van de werving van pleegouders, zodat kinderen, als dat wenselijk is, opgevangen kunnen worden in hun eigen omgeving;
- + bundeling van krachten van zorgprofessionals om de eerste 1000 kritieke dagen van een kind zo goed mogelijk te laten verlopen;
- + voorlichting over digiveiligheid op scholen en aan ouders; kinderen bewust en veilig leren omgaan met internet en sociale media;
- + het stimuleren en bevorderen van psychische gezondheid bij kinderen en ouders; extra inzet op het voorkomen van depressies en suïcide onder jongeren;
- + continuïteit van zorg en ondersteuning als jongeren in de jeugdzorg 18 jaar worden, samen met de zorgpartners;
- + screening, al bij de zwangerschap, op hoge risico's voor de toekomst van het nog te geboren kind (alcoholgebruik, overgewicht, stress);
- + begeleiding door consultatiebureaus (CJG/JGZ) in het omgaan met huilgedrag van baby's;
- + aanpak kindermishandeling, waarbij aandacht is voor preventie en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskundige, onderwijs, Smederijen en Veilig Thuis.

4.2 Onderwijs

Voor kinderen en jongeren is het onderwijs een belangrijke plek. Het is een plek waar ze zich cognitief en sociaal ontwikkelen en waar ze andere kinderen en jongeren ontmoeten. De ChristenUnie is voor de vrijheid van onderwijs. Ouders moeten, vanuit hun verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen, kunnen kiezen voor een school die aansluit bij de eigen waarden, identiteit en idealen. De gemeente moet de diversiteit van scholen op levensbeschouwelijke en pedagogische gronden respecteren.

Al het onderwijs is bijzonder. De scholen in de gemeente Hoogeveen zijn niet van de gemeente, maar van de samenleving. De gemeente en het onderwijs delen wel de

maatschappelijke opdracht om kinderen en jongeren zich optimaal te laten ontwikkelen. In Hoogeveen dient het onderwijs gelijke kansen te bieden voor alle leerlingen, onafhankelijk van de wijk waarin een school staat of van de financiële situatie van ouders.

De onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor Passend Onderwijs. Het is heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor die bepaalde school nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en samenwerkingsverbanden benut. Voor het versterken van preventie en vroegsignalering werkt de gemeente zoveel mogelijk faciliterend samen met professionals in het onderwijs en in de vroeg- en voorschoolse voorzieningen.

Kleine scholen zijn vaak scholen die sterk geworteld zijn in hun omgeving. De ChristenUnie heeft zich zowel op landelijk niveau als op het niveau van de gemeenten altijd ingezet voor kleine scholen. Dat blijven we doen. Er is een sterke tendens in de samenleving om kinderen eerder te laten beginnen met leren. De ChristenUnie vindt dat dit een keuze is van ouders zelf. In het geval er sprake is van (taal)achterstanden wijzen consultatiebureaus ouders actief op de mogelijkheden van vroeg- en voorschoolse voorzieningen. De aanpak voor laaggeletterdheid is hierbij maatgevend in Hoogeveen.

De toenemende trend om onderwijsinstellingen en kinderopvang samen te voegen tot Integrale Kindcentra (IKC's) biedt aan de ene kant kansen om kinderen vanaf heel jong een doorlopende leerlijn aan te bieden. Tegelijk mag lokale of regionale samenwerking geen inbreuk vormen op de autonomie van besturen en de identiteit van scholen. Vrijheid van onderwijs vraagt een terughoudende overheid. Samenwerking is goed, samenwerking afdwingen niet.

De investering in de onderwijshuisvesting is voor de komende jaren in Hoogeveen een speerpunt. Goed onderwijs dient plaats te vinden in goede toekomstbestendige gebouwen. De ChristenUnie ziet het liefst dat het geld van het Rijk voor de onderwijshuisvesting wordt 'doorgedecentraliseerd' naar de schoolbesturen. De scholen bepalen dan zelf de verdeling van de gelden. Dit past bij de visie van de ChristenUnie op de terughoudende rol voor de overheid ten aanzien van het onderwijs.

Daarnaast wil de ChristenUnie dat onderwijs, overheid en arbeidsmarkt meer gaan samenwerken. Dat kan door actief de samenwerking te zoeken, maar bijvoorbeeld ook door dat de gemeente in haar aanbesteding aan plaatselijke aannemers de eis stelt dat stageplekken mogelijk worden gemaakt.

Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van schooluitval. Begeleiding bij zogenaamde thuiszitters blijft belangrijk om kinderen en jongeren kansen te blijven bieden voor de toekomst. De verbinding tussen school en arbeidsmarkt draagt hier aan bij.

De ChristenUnie staat voor:

- inzet binnen de arbeidsmarktregio op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven in gemeente Hoogeveen; hierbij is er vooral aandacht voor

arbeidsmarktrelevante vmbo- en mbo-opleidingen en nog meer en intensievere samenwerking met naburige gemeenten;

- + vroegtijdige begeleiding van kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs naar een waardevolle plek in onze samenleving;
- + schoolmaatschappelijk werk binnen de scholen, voor kinderen en ouders, als ondersteuning bij hulp en ontwikkeling van kinderen;
- + stimuleren van voor- en vroegschoolse educatie om eventuele achterstanden bij kinderen zo vroeg mogelijk in te halen;
- + een toereikende vergoeding voor leerlingenvervoer van kinderen naar speciaal onderwijs;
- + huisvesting van onderwijs met veel aandacht voor duurzaamheid en een goed binnenklimaat; een impuls voor alle schoolpleinen, waar kinderen kunnen spelen en die tegelijkertijd klimaatbestendig zijn, dat wil zeggen met veel groen en een goede opvang van regenwater.

5. Werk en inkomen

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht kunnen komen. Helaas telt ook Hoogeveen werklozen en is het voor sommigen moeilijk om aan een baan te komen. Er zijn daarnaast teveel mensen die ondanks een baan dicht bij of onder de armoedegrens leven.

We leven in één van de rijkste landen ter wereld, maar ook in Nederland is armoede en het lukt niet iedereen het hoofd boven water te houden. De ChristenUnie vindt dat niemand in Hoogeveen aan zijn of haar lot mag worden overgelaten. Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken.

5.1 Aan het werk

De gemeente stimuleert het bedrijfsleven om zich samen met het (beroeps)onderwijs actief in te zetten voor een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt op zowel de korte en middellange termijn. Het project Vierkant voor werk draagt bij aan het regionaal denken in werkgelegenheidsoplossingen.

Voor mensen met beperkingen moet het vanzelfsprekend zijn dat ook zij de mogelijkheid krijgen om hun talenten in te zetten, of dat nou betaald, of via vrijwilligerswerk is. De gemeente geeft hier zelf het goede voorbeeld in en stimuleert bedrijven hier ook actief in. Misbruik van 'gratis werk' (zoals werkervaringsplaatsen) dat ten koste gaat van reguliere arbeidsplaatsen moet worden vermeden. Re-integratietrajecten die de kansen op betaald werk aantoonbaar verhogen moeten juist worden gestimuleerd.

De ChristenUnie vindt het belangrijk te benadrukken dat mensen meer zijn dan alleen hun verdienvermogen. Vrijwilligerswerk of op een andere manier participeren in de samenleving kan, zeker voor het welbevinden van iemand, heel waardevol zijn. En ook voor de maatschappij.

Met de Participatiewet is de rol van het Sociale werkplaatsbedrijf veranderd. Dit vraagt een zorgvuldig proces waarbij hun expertise niet verloren mag gaan. Tegelijk zijn gemeenten verplicht beschut werk te bieden. De ChristenUnie is voor een coöperatieve samenwerking tussen Sociale Werkplaats en werkgevers.

Voor nieuwkomers is het voor een goede integratie van belang dat zij snel aan de slag kunnen. Ook hier geldt: hoe eerder, hoe beter. Aan vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen.

De ChristenUnie staat voor:

- + voldoende participatiebanen, in samenwerking met het bedrijfsleven;
- + samenwerking met het bedrijfsleven om te zoeken naar kwalitatief goede en voldoende beschutte werkplekken;
- + een beloning voor ondernemers en bedrijven die aantoonbaar succesvolle (re-) integratietrajecten (leerwerktrajecten) bieden;
- + het stimuleren van sportverenigingen om een rol bij integratie te spelen; het is belangrijk dat mensen gaan bewegen en eventueel een taak op zich nemen;
- + experimenten in de gemeente Hoogeveen met regelarme bijstand binnen de grenzen van de wet;
- + ruimte voor alternatieve re-integratietrajecten, bijvoorbeeld door het instellen van regelluwe zones en door het mogelijk te maken een eigen bedrijfje of onderneming te starten met behoud van uitkering;
- + stimuleren dat statushouders duurzaam aan de slag kunnen; statushouders wordt maatwerk geboden om, tijdens hun inburgering, een opleiding/studie te volgen, een leer/werktraject te doen en/of stage te lopen;
- + het zoveel mogelijk tegengegaan van verdere zondagsopenstelling van winkels;
- + voorkomen dat bij zondagopenstelling werknemers verplicht worden om op zondag te werken;
- + mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid door de samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen; De gemeente neemt maatregelen om de zogenaamde armoedeval zoveel mogelijk te voorkomen (of te reduceren).

5.2 Armoede, schulden en preventie

Ook in Nederland is er sprake van armoede. In Nederland leven ruim 400.000 kinderen in armoede. In Hoogeveen leven op basis van cijfers van 2016 ongeveer 2540 huishoudens op een inkomensgrens van 110% van de bijstandsnorm en 3620 huishoudens op een inkomen van 120%. Er zijn ongeveer 1200 kinderen in huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Dit betekent dat deze kinderen in armoede opgroeien of een risico lopen in armoede op te groeien. Veelzeggend is dat 60% van deze arme kinderen werkende ouders heeft (landelijke cijfers). De ChristenUnie wil armoede bestrijden. Armoede leidt vaak tot sociale problemen, slechtere schoolprestaties en armoede levert veel stress op, en dat zien we ook in Hoogeveen toenemen. Omdat voorkomen nog altijd beter is dan genezen moet maximaal worden ingezet op preventie en vroegsignalering. Gezinnen met kinderen verdienen hierbij extra aandacht. Een vicieuze cirkel van achterstand, waarbij armoede van generatie op generatie over gaat moet zoveel mogelijk worden doorbroken.

Om te voorkomen dat voor zowel mensen zelf, als ook schuldeisers en samenleving de gevolgen van schulden zich in rap tempo opstapelen moet de gemeente snelle en toegankelijke schuldhelpverlening bieden. Ingewikkelde bureaucratie moet zoveel mogelijk worden vermeden.

Het hebben van schulden levert veel stress op en leidt vaak tot geestelijke en lichamelijke klachten. De aanpak van alleen schulden is wat eenzijdig. Vaak blijken er bij schulden veel meer problemen te zijn, waarbij oorzaak en gevolg goed uit elkaar moeten worden gehouden. Met behulp van maatwerk moeten we bepalen, welke oorzaken we moeten wegnemen om uiteindelijk schuldenvrij zelfredzaam te zijn.

Wachttijden moeten zoveel mogelijk worden beperkt en als een schuldhelptraject start moeten schuldeisers zo snel mogelijk worden geïnformeerd. Om een eventuele wachttijd te benutten moet het bij de eerste melding gebruikelijk zijn ook andere beschikbare partners in te schakelen. Vrijwilligersorganisaties moeten hierbij ook op steun van de gemeente kunnen rekenen. Dat kan zijn financieel, maar ook in praktische zin, in de aansturing of in kennisoverdracht. En hoewel wij het liefst een samenleving zouden zien waarin voedselbanken niet nodig zijn, zijn wij dankbaar voor het kostbare werk dat zij doen. Ook zij mogen op onze steun rekenen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een locatie of vervoersmiddel.

De ChristenUnie staat voor:

- + doelgerichte en laagdrempelige voorlichting over geld en budgetbeheer op ontmoetingsplekken in de wijken; Loket Geldzaken draagt hieraan bij;
- + afspraken met woningcorporaties, ziektekostenverzekeraars en energieleveranciers dat betalingsachterstanden tijdig worden gemeld en er pas tot (dreigen met) afsluiting of huisuitzetting wordt overgegaan nadat eerst actief hulp is aangeboden, zeker bij gezinnen met kinderen;
- + kritisch kijken naar het eigen gedrag van de gemeente als schuldeiser, ook als de gemeente eigen boetes en maatregelen oplegt;
- + laagdrempelige toegang tot preventief budgetbeheer voor kwetsbare groepen;
- + stimuleren dat onder andere scholen en sportverenigingen alert zijn op signalen van armoede bij kinderen, en informatie geven hoe deze kinderen doorverwezen kunnen worden naar de juiste instanties;
- + een compensatieregeling voor chronisch zieken en mensen met een beperking;
- + één schuldenaar, één regisseur;
- + ruimte om in bijzondere situaties als gemeente extra financiële ondersteuning te kunnen geven;
- + blijvende aandacht voor armoede en schulden; door te werken met de methodiek 'mobility mentoring' kunnen doorbraken bewerkstelligd worden die de oorzaken van armoede wegnemen;
- + stimuleren en faciliteren van vrijwillige schuldhelpverlening en budgetcoaching door samenwerking met maatschappelijke partners.
- + geen of slechts korte wachttijden voor de schuldhelpverlening: Concreet wordt in de gemeentelijke verordening vastgelegd dat iemand binnen twee weken bij de

- schuldhulpverlening terecht kan en dat er vervolgens zo snel mogelijk wordt gewerkt aan een oplossing, onder andere om te voorkomen dat schulden zich verder opstapelen;
- + zo goed mogelijk benutten van wachttijd voor schuldhulpverlening, bijvoorbeeld door mensen 'huiswerk' te geven, maar ook actief samen te werken met partners als Schuldhulpmaatje, maatschappelijk werk, de Voedselbank of de diaconie;
 - + stimuleren dat bijverdienen in de bijstand niet direct leidt tot boete of maatregel, maar bijdraagt om uit de bijstand te komen;
 - + werken aan een gezamenlijke oplossing voor dakloosheid door huurschuld, samen met woningcorporaties.

6. Cultuur, sport en recreatie

Cultuur geeft de historie van de gemeente en de manier van samenleven van mensen weer. In cultuur vinden mensen ontspanning en betekenis. Cultuur draagt bij aan een juiste balans tussen in- en ontspanning. In de cultuursector werken professionals en amateurs samen aan het mooier maken van onze samenleving. De ChristenUnie ziet de meerwaarde van groepen mensen die gezamenlijk hun vrije tijd besteden en zet daarom in op het ondersteunen van verenigingen rondom cultuur. Daarbij vindt de ChristenUnie het belangrijk dat kinderen zich leren uitdrukken in muziek, dans en creativiteit. Dat draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren en daarmee aan een krachtige en creatieve samenleving. De inzet van de gemeente dient gericht te zijn op het stimuleren van deelname aan, kennismaking met en aansluiting van cultuur op het onderwijs aan kinderen en jongeren.

Sporten is niet alleen gezond en leuk maar sport bindt ook samen. Sportstimulering en specifiek het betrekken van minima, ouderen, mensen met een beperking, nieuwkomers en mogelijk andere doelgroepen is daarom een speerpunt. De ChristenUnie pleit voor open clubs met een sterke verbinding tussen het sociale en het gezondheidsdomein.

De ChristenUnie pleit voor cultuur en sport in de breedte; bereikbaar en betaalbaar voor iedereen. Investeren in dure gebouwen is soms nodig maar moet kritisch beoordeeld worden op nut, noodzaak en de financiële haalbaarheid en houdbaarheid op lange termijn.

Tot slot dragen goede recreatieve voorzieningen bij aan het welzijn van onze inwoners.

6.1 Cultuur en cultuurhistorie

Cultuur legt de verbinding tussen verleden, heden en toekomst. Het bewaren en beschermen van objecten, gebouwen, monumenten, documenten en gegevens uit de lokale en regionale geschiedenis vindt zorgvuldig plaats. Hiervoor wordt ondersteuning gegeven aan de Verhalenwerf. Het heeft een cultuurhistorisch belang. Enerzijds om te bewaren en te beheren, anderzijds om door te geven en te leren. Het biedt ook kansen om mensen te (re)activeren. Wellicht kan de regio een rol spelen bij de bekostiging of kunnen derde (particuliere) partijen worden aangetrokken. De ChristenUnie waardeert het erg dat veel mensen in Hoogeveen zich voor cultuur en historie inzetten.

De bibliotheek is van belang voor het leesonderwijs aan onze kinderen, het bevorderen van mediawijsheid, het bestrijden van laaggeletterdheid en biedt alle inwoners leesplezier en toegang tot informatie (ook digitaal). Samenwerking met scholen wordt gestimuleerd.

Kerkgebouwen zijn als religieus erfgoed vaak beeldbepalend en drager van onze culturele identiteit. De komende jaren zullen meer kerkgebouwen hun functie verliezen. Ze komen leeg te staan of kampen met achterstallig onderhoud. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat er lokaal zicht is op het aantal kerken en de staat ervan. Vooral ook om kansen voor herbestemming niet te missen en samen met de provincie op tijd in te zetten op behoud van het religieus erfgoed.

De ChristenUnie staat voor:

- + korting op of gratis deelname aan muzieklessen, cultuuractiviteiten en/of sport voor kinderen uit gezinnen in armoede in Hoogeveen;
- + meer zichtbaar maken van het scheepvaartverleden van Hoogeveen;
- + stimuleren van samenwerking tussen scholen en culturele voorzieningen;
- + behoud van cultureel erfgoed; dit is belangrijk voor een aantrekkelijke, duurzame woonomgeving;
- + particuliere initiatieven om kunst tentoon te stellen;
- + zichtbaarheid van de bibliotheek; zij heeft niet alleen een gebouw, maar is ook zichtbaar op andere locaties en bij evenementen;
- + een duidelijk rol voor de bibliotheek in het zichtbaar maken van de geschiedenis van Hoogeveen;
- + behoud van religieus erfgoed.

6.2 Sportstimulering, gebouwen en sportvelden

Beleid op de gebieden sport en recreatie richt zich vooral op stimulering van deelname, ondersteuning en faciliteren van verenigingen en initiatieven. Er moet sprake zijn van een gedegen voorzieningen- en accommodatiebeleid. Daarbij zet de ChristenUnie in op toegankelijkheid en bereikbaarheid, zowel financieel als praktisch.

De focus van de gemeente dient te liggen op de sport die in alle lagen van de samenleving als amateur beoefend kan worden. De gemeente moet goed in beeld hebben wat de behoeften zijn aan voorzieningen op het gebied van diverse sporten en daar een (financiële) meerjarenplanning voor maken. Accommodaties zijn kostbaar en het is van belang dat verenigingen in redelijkheid bijdragen aan exploitatie en onderhoud.

In het accommodatiebeleid van de gemeente wordt getracht alle verenigingen op een passende en eerlijke maar ook financieel degelijke wijze te bedienen. Gebouwen worden zo veel mogelijk multifunctioneel benut, enerzijds om het gebruik te optimaliseren, anderzijds om dwarsverbanden tussen (brede) scholen, sportverenigingen, kinderopvang, peuterspeelzalen, bibliotheken, muziekscholen, zorginstellingen, etc. te benutten en samenwerking te versterken. Soms is er een goede samenwerking met recreatieondernemers mogelijk. Het accommodatiebeleid wordt afgestemd met omliggende gemeenten om na te gaan waar je elkaar kunt versterken en waar je elkaar niet moet beconcurreren.

De ChristenUnie staat voor:

- + lagere gebruikskosten van accommodaties door in te zetten op lagere energielasten door het verduurzamen van gebouwen en lichtinstallaties; bij nieuwe aanbestedingen willen wij dit nadrukkelijk betrekken in de bouwplannen en bij groot onderhoud hiervoor advies inwinnen, dit stimuleert tevens de werkgelegenheid;
- + oog hebben voor de behoeften van de sportclubs; de prioriteit ligt de komende jaren bij de dorpen. Er wordt naar de onderhoudssituatie van sportaccommodaties gekeken; daar waar deze achterblijft bij gemiddeld, zal getracht worden deze weg te werken;
- + het beperken van de inzet van medewerkers van de gemeente bij het gebruik van sportvoorzieningen op zondag tot een minimum; hierin toont de gemeente zich een goede werkgever, die haar personeel zoveel mogelijk rust op zondag gunt;
- + voor een subsidiesysteem waarbij sportverenigingen die meer bijdragen aan maatschappelijke doelen, hiervoor extra subsidie ontvangen;
- + voorlichting aan minima zodat regelingen optimaal benut worden om sport- en cultuurdeelname mogelijk te maken (bijvoorbeeld jeugdsportfonds);
- + ontmoediging van alcoholgebruik in sportkantines tijdens en aansluitend aan sportactiviteiten; een alcoholconvenant tussen de gemeente en sportverenigingen kan hier een mooi instrument voor zijn;
- + ruimte binnen het minimabeleid zodat kinderen hun zwemdiploma kunnen halen. Dit geldt ook voor kinderen van statushouders;
- + de bouw van een nieuw zwembad, duurzaam gekoppeld aan de ijsbaan.

6.3 Recreatie

Het creëren of uitbreiden van fiets-, vaar-, wandel-, nordic walking en/of hardlooproutes is een doeltreffende en kostenvriendelijke manier om zowel bebouwde als natuurlijke omgeving voor recreatie en beweging toegankelijk te maken. Zeker als dit in regionaal verband uitgewerkt wordt. Aanleg van vaar- en kanoroutes kan (mede) gefinancierd worden door private partijen.

De ChristenUnie staat voor:

- + zo mogelijk inpassing van wandelroutes bij de aanleg van woonwijken;
- + veilige en gezonde evenementen in Hoogeveen; niet alleen zijn ze goed toegankelijk maar ook met heldere (subsidie)afspraken over afval, duurzaamheid, geluid en volksgezondheid (drank/drugs) zijn nodig;
- + stimuleren van attracties met educatieve waarde;

7. Economie

De lokale overheid speelt, samen met kennisinstellingen, het bedrijfsleven en andere overheden, een belangrijke rol in de versterking van de regionale arbeidsmarkt en de (regionale) circulaire economie. Een sterke economie is een randvoorwaarde en een middel om andere doelen te realiseren. De economie draait niet alleen om groei en consumeren, maar draagt bij aan de kwaliteit van leven. Een economie is volgens de ChristenUnie pas gezond als iedereen een kans krijgt en verantwoordelijkheid neemt, er coöperatieve relaties ontstaan, als werken en vrije tijd in balans zijn, als groei groen is en grenzen kent.

Het midden- en kleinbedrijf is onmisbaar voor werkgelegenheid, de lokale economie, voor ontwikkelingen van producten en voor de leefbaarheid. De ChristenUnie komt op voor (lokale) ondernemers.

De ChristenUnie in Hoogeveen wil blijven investeren in goede infrastructuur en betere bereikbaarheid, ook digitaal. De gemeente moet goede voorwaarden scheppen om lokaal en regionaal en (maatschappelijk) verantwoord ondernemerschap te stimuleren. Zij stelt zich op als een partner voor ondernemers.

7.1 Gezonde sectoren

ZZP-ers

Veel mensen werken tegenwoordig zonder in loondienst te zijn, bijvoorbeeld als zelfstandige zonder personeel (ZZP-er). Soms verdienen zij minder dan nodig is om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. De gemeente moet wat de ChristenUnie betreft actief gebruik maken van de wettelijke mogelijkheden om hen zo nodig te ondersteunen. Het voeren van een bedrijf aan huis moet voor een kleine zelfstandige niet onnodig moeilijk worden gemaakt. Gemeenten kunnen randvoorwaarden, zoals een goede infrastructuur, bevorderen.

Duurzame Bedrijventerreinen

De ChristenUnie zet zich in voor de samenwerking tussen ondernemers op de bedrijventerreinen om het gebied up-to-date te houden en verduurzaming te stimuleren.

Bloeiende binnenstad

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moet worden ingespeeld, waarbij aandacht moet zijn voor de leefbaarheid van de kernen en voor sociale veiligheid van winkelstraten (wonen boven winkels).

Recreatie en toerisme

Samen met recreatieondernemers wordt een plan opgesteld waarin verblijfsrecreatie in en rond de gemeente Hoogeveen wordt gestimuleerd.

Gezonde agrarische sector

Voedsel is een geschenk van God aan mensen. Boeren en tuinders werken aan goed en gezond voedsel en hebben een nauwe verbondenheid met de schepping. De ChristenUnie is trots op onze agrarische sector en heeft hart voor boeren en tuinders. Een toekomstbestendige agrarische sector heeft een gezonde economische basis, is innovatief, gaat zorgvuldig om met bodem, grondstoffen en energie en produceert in balans met dier en leefomgeving. Jonge boeren en tuinders verdienen een goede toekomst.

De ChristenUnie staat voor:

- + grote inzet gericht op het aantrekken van duurzame werkgelegenheid;
- + goede samenwerking tussen de gemeente, provincie en omliggende gemeenten als het gaat om het aantrekken van werkgelegenheid;
- + een grotere kans voor sociale ondernemers bij aanbestedingen en overheidsinkoop; bij alle aanbestedingen is social return een voorwaarde;
- + één (digitaal) loket voor ondernemers waar men met alle (aan)vragen terecht kan; dit loket sluit aan bij het provinciale loket;
- + nauw betrekken van ondernemers bij de herinrichting of renovatie van de openbare ruimte, om draagvlak te creëren en overlast te beperken;
- + inkoop van de gemeente zoveel mogelijk lokaal en/of regionaal;
- + begeleiding en praktische ondersteuning van ZZP-ers, bijvoorbeeld door de beschikbaarheid van goed en snel internet voor de hele gemeente te bevorderen, één gemeentelijk aanspreekpunt voor ondernemers;
- + goede faciliteiten voor bedrijventerreinen in Hoogeveen (parkmanagement/ gezamenlijke parkeeroplossingen), en goede digitale bereikbaarheid (glasvezel); de gemeente Hoogeveen stimuleert hierbij samenwerking tussen ondernemers;
- + duurzame inrichting van bedrijventerreinen, inclusief duurzame verlichting waar nodig. Bij voorkeur functioneren bedrijventerreinen klimaatneutraal. De gemeente stimuleert daarbij beperking van lichtvervuiling en geluidsoverlast;
- + optimale ontsluiting van bedrijventerreinen voor openbaar vervoer en fietsverkeer;
- + herontwikkeling van (verouderde) bedrijventerreinen voordat nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld worden;
- + stimuleren van bedrijven om energiezuinig met verlichting om te gaan, waarbij de veiligheid verbeterd wordt; dit kan bijvoorbeeld door verlichting op bepaalde plaatsen alleen aan te schakelen bij beweging (onraad).
- + wijziging winkelbestemmingen in woonbestemmingen indien nodig;
- + geen winkelcentra in het buitengebied (grootschalige winkels/ outletcentra), om een levensvatbare middenstand overeind te houden;

- + een (gezamenlijke) aanpak van winkelcriminaliteit en een goed winkellocatiebeleid om de positie van (kleine) winkeliers te verbeteren;
- + zoveel mogelijk behouden van functies in kleine kernen; waar mogelijk worden deze gecombineerd;
- + beperkte mogelijkheden voor fietsen in de Hoofdstraat van het centrum. Hierop wordt stevig gehandhaafd;
- + optimale fietsverbindingen voor de ontsluiting van toeristische trekpleisters;
- + inzet op gebiedspromotie (stad, dorp of gebied), samen met inwoners en lokale ondernemers;
- + ontwikkelen tot en profileren als de fietsstad van Drenthe;
- + inzet op een toekomstbestendige agrarische sector;
- + landbouwbedrijven die zich primair richten op de agrarische sector, op het in stand houden van het agrarisch gebied. Ondergeschikt daaraan krijgen landbouwbedrijven ruimhartig de mogelijkheid nevenactiviteiten uit te voeren zoals landschapsonderhoud, toerisme etc.;
- + ruimte voor landbouwbedrijven om een moderne bedrijfsvoering door investeringen mogelijk te maken, voor zover deze een bijdrage levert aan duurzaamheid, dierenwelzijn, energiebesparing, milieu en landschap;
- + stimuleren en faciliteren van de verkoop van regionale landbouwproducten.

7.2 Koopzondagen

Elke gemeente mag volgens de wet zelf bepalen hoeveel koopzondagen er zijn. Wij zien dat als een ongewenste stap richting een 24-uurs economie. Zo'n economie heeft tot gevolg dat er te weinig sprake is van een gezamenlijk rustmoment. Een collectieve rustdag komt de samenleving ten goede. Vanuit onze christelijke levensovertuiging is de zondag de daarvoor aangewezen dag. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken en een zevende dag om te rusten.

De ChristenUnie vindt dat de gemeente ervoor moet waken dat winkeliers gedwongen worden hun winkel op zondag open te stellen. Dit geldt ook voor dwang om op zondag te werken vanwege de macht van grote winkelketens.

De ChristenUnie staat voor:

- + zoveel mogelijk tegengaan van verdere verruiming van zondagsopenstelling van winkels;
- + geen verplichte zondagsopenstelling: ondernemers mogen niet contractueel gedwongen worden om op zondag hun winkel te openen.

8. Energie, klimaat en milieu

Wij hebben de taak om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling van de lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid. De ChristenUnie zet daarom in op een snelle en volledige energietransitie binnen één generatie. Er is geen tijd te verliezen, de energietransitie is van ons allemaal. Een schone en circulaire economie levert veel op voor ons en voor volgende generaties: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol.

Wij willen zo snel mogelijk af van olie, aardgas en kolen en ruim baan maken voor schone energie. Energiebesparing in de industrie, gebouwde omgeving en mobiliteit wordt topprioriteit. Auto's zonder uitstoot en energieneutrale huizen worden de norm. Materialen die de Schepper ons geeft willen wij niet verspillen, maar terugwinnen en hergebruiken. Wij kiezen voor de bescherming van waardevolle natuur en een verantwoorde omgang met ruimte en landschap in Nederland.

8.1 Energie en duurzaamheid

Duurzaamheid is de groene draad door het beleid van de gemeente Hoogeveen. Het wordt tijd dat de grote lege daken van gebouwcomplexen en woningen gevuld gaan worden met zonnepanelen. De gemeente zet zich in om energiecoöperaties te starten, zodat bewoners samen met private partijen met elkaar kunnen investeren in zonne-energie. De gemeente stimuleert ook private partijen om te investeren.

Afstemming in de regio is essentieel, zodat je van elkaar kunt leren en slimme coalities kunt smeden (denk bijvoorbeeld aan koppeling warmtevraag met warmteaanbod). De gekozen technieken voor energieproductie moeten passend zijn bij Hoogeveen.

Belangrijk is dat omwonenden nauw betrokken worden bij plannen voor energieopwekking, en kunnen meeprofiteren van de voordelen. Participatie zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld. Belangrijk is wel dat het participeren voor iedereen bereikbaar is (dus ook voor de kleinere portemonnee). Participatie zou hand in hand kunnen gaan met de levering van groene stroom aan inwoners/bedrijven.

De lokale industrie wordt uitgedaagd om met elkaar een energiebesparingsconvenant te sluiten. Door samen te werken, brengen bedrijven elkaar tot ideeën, en zetten ze extra stappen om energie-efficiënt te worden, samen energie op te wekken en overtollige energie aan elkaar te leveren.

De ChristenUnie staat voor:

- + integrale aanpak van duurzaamheid: het onderwerp wordt in ieder beleidsstuk waar het relevant is, meegenomen;
- + integraal opnemen in de verkeers- en vervoersplannen van CO₂-emissiereductie; daarbij wordt aandacht besteed aan alternatieven voor de auto, het stimuleren van gebruik van openbaar vervoer en fietsverkeer. Waar mogelijk wordt ook carpoolen gefaciliteerd;
- + samen met relevante partners een strategie ontwikkelen om de energietransitie vorm te geven; de energiemix die nodig is om Hogeveen in 2040 volledig CO₂-neutraal te laten zijn is daarvoor leidend;
- + het verduurzamen van bedrijventerreinen, samen met de bedrijven en het netwerkbedrijf;
- + stimuleren van particuliere initiatieven (zoals energiecoöperaties) op het gebied van de klimaatopgave;
- + alleen onder strikte voorwaarden toestaan van het gebruik van particuliere houtkachels;
- + gewenste participatie van de omgeving bij grootschalige energieprojecten;
- + het aanmoedigen van coöperaties rondom duurzaamheid/milieu van inwoners en/of bedrijven;
- + nadrukkelijk betrekken van jongeren en kinderen bij het thema duurzaamheid;
- + één loket voor zowel technische als financiële arrangementen om een eigen woning aan te passen aan de toekomst (bijvoorbeeld 'Hogeveen woont slim');
- + een gemeente die zorgt dat de eigen behoefte aan energie duurzaam opgewekt wordt;
- + verder verduurzaming van het gemeentelijke inkoopbeleid waar mogelijk;
- + LED-verlichting als norm bij openbare straatverlichting;
- + voortvarende bestrijding van de huidige lichtvervuiling; het uitgangspunt hierbij is: verlichting omlaag, veiligheid omhoog;
- + een zuiniger en schoner wagenpark van de gemeente;
- + afspraken met woningcorporaties dat alle sociale huurwoningen in 2030 energieneutraal (nul-op-de-meter) zijn;
- + stimuleren van energiebesparing door winkels, bijvoorbeeld door het gesloten houden van toegangsdeuren;
- + nul op de meter voor nieuwe gemeentelijke gebouwen;
- + stimuleren van de productie en verkoop van (biologische) streekproducten; dit past ook bij het uitgangspunt van eerlijke handel;
- + naar beneden richten van grote lichtbronnen om lichtvervuiling en desoriëntatie van vogels te voorkomen;
- + een bijvriendelijke gemeente, bijvoorbeeld door bloemrijke gebieden, faciliteren van bijenkasten, ontwikkelen bijvriendelijk beleid samen met de imkersvereniging.

8.2 Grondstoffen zijn waardevol

De normen voor afvalscheiding worden steeds strenger. In 2020 mag er nog maximaal 100 kilo restafval per persoon per jaar zijn. In afval zitten waardevolle grondstoffen die niet verloren mogen gaan. Beter kunnen we afval daarom zien als grondstof. Als afval goed

gescheiden wordt ingezameld bij de bron, kunnen de grondstoffen worden aangeboden voor hergebruik. De ChristenUnie vindt dat er voor lastig te verwerken afvalstromen een passende oplossing moet worden geboden.

De ChristenUnie staat voor:

- + hergebruik van grondstoffen;
- + duurzaam en circulair inkopen door de gemeente. Keuzes en resultaten zijn meetbaar.
- + een milieustraat in elk dorp en elke wijk;
- + centraal (in de wijken) inleveren van restafval; dit is een goede manier om afval te scheiden. Hierbij wel aandacht voor gezinnen (luiers), ouderen en mensen met een beperking en mensen die wonen in hoogbouw;
- + het met prioriteit tegengaan van zwerfafval;
- + stimuleren van scholen en maatschappelijke organisaties om afval te scheiden en hen hierin zoveel mogelijk te faciliteren;
- + meedoen aan landelijke bewustwordingsacties rond afval, zwerfvuil en compost;
- + promoten van hergebruik via kringloopwinkels en afvalbrengstations;
- + inzet van afvalcoaches waar nodig.

8.3 Toekomstbestendig waterbeheer

'Leven met water' is een thema dat ook de gemeente raakt. Door de toename van versteende gebieden (woonwijken, parkeer- en bedrijventerreinen) en de toename van extreme buien ontstaat toenemende maatschappelijke en financiële schade. De extremen manifesteren zich ook in lange droge, hete periodes. Op beide zijn onze wijken en dorpen nog niet volledig ingericht. Het is noodzakelijk dat de gemeentelijke visie op toekomstbestendig waterbeheer uitgewerkt wordt in goede plannen. Een goede samenwerking met de waterschappen is hierin onontbeerlijk.

De ChristenUnie staat voor:

- + een belangrijke rol voor inwoners als het gaat om waterberging; de gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met tuincentra etc. (zie bijvoorbeeld operatie Steenbreek of Amsterdam Rainproof);
- + zoveel mogelijk inzet op een aparte afvoer van regenwater;
- + stimuleren van de aanleg van groene daken; daarbij geeft de gemeente zelf het goede voorbeeld. Daarmee werken we in Hoogeveen aan meerdere doelstellingen tegelijk: waterberging, verkoeling, biodiversiteit.

9. Wonen en ruimte

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. De ChristenUnie wil dat de lokale overheid met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, er voldoende passende huurwoningen zijn en er ruimte is voor particuliere (nieuw)bouw.

9.1 Wonen

Keuzes die we nu maken, hebben gevolgen voor de leefomgeving van toekomstige generaties. De gemeente heeft hierin een belangrijke regierol. Ecologische, economische en demografische ontwikkelingen (krimp en/of groei) maken het mogelijk en noodzakelijk dat er een omslag komt van sloop en nieuwbouw naar hergebruik, van bebouwen van de open ruimte naar hergebruik en herstructurering van al bebouwd gebied. De gemeente Hoogeveen zal duidelijke keuzes moeten maken. Ruimtelijke ordening is bij uitstek het onderwerp waar inwoners bij betrokken moeten worden, want het gaat tenslotte over de kwaliteit van de eigen leefomgeving.

Structurele versterking van de (wijk)economie en bereikbare voorzieningen houden krimpregio's leefbaar. Ook is het belangrijk dat de infrastructuur op orde is, zoals publiek vervoer en snel internet.

De ChristenUnie wil dat de gemeente Hoogeveen woningcorporaties de ruimte geeft om innovatief, vraaggericht en toekomstbestendig te kunnen bouwen, maar geeft daarbij wel duidelijke kaders via de gemeentelijke woonvisie. In deze woonvisie moet aandacht zijn voor ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. Het is goed als corporaties van de keuzes die zij maken verantwoording afleggen aan de lokale samenleving.

De ChristenUnie staat voor:

- + een woonvisie met ambitieuze duurzaamheidsdoelstellingen. Levensloopbestendige woningen zijn de norm;
- + bouw van duurzame woningen en inzet op verduurzaming van bestaande woningen (nul-op-de-meter);
- + Leegstaand gemeentevastgoed wordt in samenspraak met de gemeente beschikbaar gesteld als aantrekkelijke gedeelde werkruimte voor startups en ZZP-ers, bijvoorbeeld met behulp van collectieve huurovereenkomsten;

- + prestatiecontracten met de woningcorporaties met aandacht voor de beschikbaarheid van goede sociale huurwoningen, de leefbaarheid in wijken en de sociale koopsector;
- + prestatiecontracten met de woningcorporaties gericht op het verbeteren van de energiehuishouding en verdere verduurzaming van woningen.

9.2 Ruimte

De openbare ruimte is van ons allemaal. Vanouds beheert de gemeente de ruimte, maar dat kan ook heel goed door bewoners gedaan worden. Als de bewoners het zelf doen, wordt de kwaliteit van het groen hoger en de wijk leuker: de wijk wordt beter onderhouden en het versterkt de sociale samenhang.

De energietransitie gaat een grote impact gaan hebben op onze ruimtelijke inrichting. In het duurzame tijdperk gaan we allemaal wat merken van energieopwekking. De ChristenUnie wil dit op de politieke agenda hebben. Inrichting van de ruimte moet aansluiten bij het eigen karakter van landschappen, dorpen en steden. Daarom is het belangrijk dat ruimtelijke beslissingen zo lokaal mogelijk worden genomen, met veel aandacht voor participatie van inwoners, bedrijven en belangenorganisaties.

Het is belangrijk om voldoende groen in onze gemeente te hebben. Groen zorgt voor een natuurlijke omgeving, brengt rust, is belangrijk bij de hemelwaterafvoer en zorgt voor verkoeling in de zomer.

De ChristenUnie zet zich in voor het behoud van het landschap, de plattelandscultuur en voor de bescherming van het milieu en de biodiversiteit. Natuur is kwetsbaar en kan niet voor zichzelf spreken. Er zijn dus regels nodig om de natuur te beschermen. De gemeente moet bijdragen aan behoud, verbetering en een harmonieuze ontwikkeling van de leefomgeving.

De ChristenUnie staat voor:

- + afspraken tussen de gemeente Hoogeveen en haar inwoners over de openbare ruimte;
- + ruimte aan inwoners om hun wijk of straat in eigen beheer te onderhouden;
- + open landschappen behouden en versnippering voorkomen. Open landschappen mogen niet steeds kleiner worden. Verrommeling, versnippering en opdringerige zichtlocaties langs wegen tegengaan;
- + ruimte voor energie. Onderdeel van het nationale plan energietransitie is ook een samenhangende visie op de ruimte voor duurzame energieopwekking. Geen wildgroei, maar zorgvuldige planning met participatie van onderop;
- + recreatiegebieden in en om de stad, investeringen in wandel- en fietsgebieden;
- + goed beheer en onderhoud; in deze visie past ook onderzoek naar mogelijke vermindering van de hoeveelheid verhard oppervlak, zodat er minder onderhoud nodig is en de kwaliteit hooggehouden wordt. Overigens is minder verhard oppervlak ook belangrijk voor het klimaatbestendig maken (hittestress);
- + volop ruimte voor kinderen om te spelen in hun wijk;
- + nadrukkelijk aandacht voor groenvoorzieningen bij ontwikkelplannen;
- + stimuleren van het gebruik van inheemse soorten;

- + stimuleren van inwoners om voldoende groen in hun tuinen aan te brengen;
- + stimuleren van inwoners om mee te denken over groen in hun omgeving;
- + rekening houden met (historische) landschappelijke elementen bij de inrichting van de openbare ruimte;
- + geen bezuiniging op natuur- en milieu-educatie;
- + een revolverend landschapsfonds: Een landschapsfonds waaruit geleend kan worden om de ontwikkeling van landschapsplannen financieel te ondersteunen;
- + 'beleefbare' en toegankelijke natuur door aanleg en onderhoud van goede wandel- fiets- en beleefpaden;
- + goede samenwerking tussen provincie, gemeente, waterschappen, agrarische sector, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Recreatieschap Drenthe en land- en tuinbouworganisaties.
- + Goede voorbereiding op ontwikkelingen en veranderingen in het ruimtelijk domein, zoals een goede voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet

10. Mobiliteit

Mobiliteit brengt mensen bij elkaar en is nodig voor een sterke economie. Mobiliteit is in ontwikkeling vanwege digitale innovatie in het verkeer, de financiële houdbaarheid van het huidige openbaar vervoer, de opkomst van elektrische vervoersmiddelen (fiets en auto) en het nog steeds groeiende aantal auto's op de weg. Steeds minder mag mobiliteit negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van onze leefomgeving en de leefbaarheid.

We kiezen voor verduurzaming van de mobiliteit, vermijden van overbodig verkeer, een betere benutting van de bestaande infrastructuur en het beter met elkaar verbinden van auto, publiek vervoer en fiets. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid (samen met de provincie en het Rijk) om te zorgen voor infrastructuur van een kwalitatief hoog niveau.

10.1 Fietzers en voetgangers

De ChristenUnie vindt een ambitieuze fietsagenda voor Hoogeveen belangrijk vanwege het toenemende belang van het (elektrische) fietsverkeer. De ChristenUnie zet in op toename van het fietsgebruik, omdat het zorgt voor minder benodigde fossiele brandstoffen, een betere luchtkwaliteit en een betere gezondheid. Belangrijke thema's in deze agenda zijn: veiligheid, parkeren, fiets delen en elektrisch fietsen. Ook voor mensen te voet moet het goed toeven zijn in onze gemeente: door de vergrijzing zullen meer mensen te voet zijn, het centrum moet goed bereikbaar zijn, en wandelen wordt een steeds populairdere vrijetijdsbesteding.

De ChristenUnie staat voor:

- + zo veel mogelijk fietsroutes die gescheiden zijn van het overige verkeer;
- + zo veel mogelijk fietspaden aangelegd in rood asfalt, voor een goed fietscomfort en met het oog op verkeersveiligheid;
- + voldoende mogelijkheden voor fiets parkeren in de centra, bij station en bushaltes en bij 'attractiepunten';
- + onderzoek naar de mogelijkheid van meer dan één bewaakte fietsenstalling;
- + voldoende oplaadpunten voor elektrische fietsen;
- + een goede fietsinfrastructuur voor ontsluiting van bedrijven, waaronder woon-werkverkeer;
- + een goede fietsinfrastructuur bij nieuwbouwwijken en herstructureringen;
- + aanpakken van gevaarlijke situaties waarbij tegels in fietspaden zover uit elkaar liggen dat fietsers ten val kunnen komen;
- + optimale fietsverbindingen voor recreatie;

- + zoveel mogelijk aanpassen van looproutes naar het centrum, belangrijke ontmoetingsplekken en (zorg)voorzieningen voor ouderen en andere mensen die minder mobiel zijn (comfortzones);
- + een trottoir aan beide zijden van de weg en voldoende veilige oversteekplaatsen op doorstromingswegen binnen de bebouwde kom;
- + op- en afritbanden voor rolstoelen, kinderwagen e.d. bij verhoogd liggende trottoirs;
- + 30 kilometer-zones in woonwijken waar mogelijk;
- + goed afgestelde verkeerslichten zodat alle voetgangers voldoende tijd hebben om over te steken;
- + prioriteit voor fietsverkeer bij de afhandeling van de verkeersstromen;
- + goede blindengeleidestroken zonder obstakels.

10.2 Openbaar en publiek vervoer

Bij de transformatie van het openbaar vervoer naar publiek vervoer vindt de ChristenUnie de bereikbaarheid van de (kleine) kernen een belangrijk punt. De provincie is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer, de gemeente voor andere vormen van publiek vervoer, zoals het leerlingenvervoer.

De ChristenUnie staat voor:

- + het betrekken van gemeente en haar inwoners bij de te maken keuzes over openbaar vervoer;
- + goede en dekkende bereikbaarheid van alle kernen, samen met de Provincie en gebruik makend van nieuwe mobiliteitsvormen;
- + stimulering en uitbreiding van de Bij waar mogelijk;
- + goede toegankelijkheid van bushaltes voor ouderen en gehandicapten;
- + inzet van schone bussen bij aanbesteding openbaar vervoer;
- + zoeken naar mogelijke combinaties met het doelgroepenvervoer (regiotaxi's, scholierenvervoer, Wmo-vervoer);
- + aansluiting waar mogelijk bij digitale platforms die privaat- en publiek vervoer verbinden;
- + promotie van openbaar vervoer, bijvoorbeeld door informatie op stadsplattegronden, in de stadsgids, op de site van de gemeente, etc.

10.3 Infrastructuur en parkeren

Terugkerende discussiepunten binnen de gemeente zijn voldoende parkeerplaatsen dichtbij het centrum, de hoogte van parkeergelden, goede en snelle verbindingen met Radstad en Twente, maar ook de toename van het verkeer op de A28 en A37 en het verkeerslawaaï dat dat met zich meebrengt.

De ChristenUnie staat voor:

- + redelijke parkeertarieven;
- + voldoende laadpunten voor elektrische auto's;

- + goed onderhouden wegen, waarbij het belangrijk om kritisch te zijn op het totale oppervlak asfalt om dit mogelijk te (blijven) maken;
- + inzet van de gemeente om snelweggeluid te reduceren.

10.4 Verkeersveiligheid

Door het grote aantal verkeersdeelnemers blijft verkeersveiligheid erg belangrijk. Ook de toename van het gebruik van elektrische fietsen en meer ouderen in het verkeer vanwege de vergrijzing vragen om blijvende aandacht.

De ChristenUnie staat voor:

- + verwijdering van paaltjes op fietspaden waar de verkeersveiligheid niet in geding is;
- + zoveel mogelijk scheiden van snel en langzaam verkeer;
- + zoveel mogelijk scheiden van landbouwverkeer en fietsverkeer;
- + weren van grotere vrachtwagens uit het centrum waar mogelijk;
- + prioriteit geven aan kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals voetgangers en fietsers;
- + actief meewerken van de gemeente aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op de scholen en bij instellingen en voor statushouders;
- + stimuleren dat scholen zich inzetten voor het verkeersveiligheidslabel (www.verkeersveiligheidslabel.nl);
- + stevig aanpakken van overtreding van de verkeersregels binnen de bebouwde kom;
- + zo veel mogelijk autovrij maken, bij (her)inrichting, van ruimtes rond scholen en andere instellingen waar veel mensen komen.